

Beheerplan recreatiegebied Spaarnwoude

Beleidskaders en beheer voor de deelgebieden
Velsen, Haarlem en Haarlemmerliede en Spaarnwoude

Januari **2018**

Beheerplan recreatiegebied Spaarnwoude

Beleidskaders en beheer voor de deelgebieden Velsen,
Haarlem en Haarlemmerliede en Spaarnwoude

Colofon

Opdrachtgever:
Recreatieschap Spaarnwoude

Project:
Beheerplan en beleidskaders
Spaarnwoude

Contactpersoon:
Michael Omvlee

Senior Adviseur:
Sjaak van der Vlies

Auteurs:
Maurice Janssen, Marjel Das

Datum: 4 januari 2018

Samenvatting

Het recreatiegebied Spaarnwoude is aangelegd vanaf begin jaren '70. Het wordt beheerd door het gelijknamige recreatieschap, een samenwerkingsverband (gemeenschappelijke regeling) van de provincie Noord-Holland en vijf gemeenten. Het recreatiegebied ligt tussen Amsterdam, Haarlem, Velsen, Hoofddorp en Halfweg en vormt een groene scheg en buffer in het verstedelijkte Randstadgebied van de Metropool Regio Amsterdam (MRA). De ligging van het recreatiegebied, het landschappelijke groene karakter en de vele functies en gebruiksmogelijkheden zijn van grote waarde voor de leefomgeving van de inwoners van de regio. Het heeft daarom een belangrijke functie als uitloopgebied in de MRA. Dit wordt onderstreept door de 5,5 miljoen jaarlijkse bezoeken aan het gebied. Bezoekers waarderen het gebied met gemiddeld een 7,3 als rapportcijfer.

Het recreatiegebied kampt met achterstallig onderhoud. Het is inmiddels bijna 50 jaar oud, veel voorzieningen vertonen slijtage en zijn aan vervanging toe. Het reguliere onderhoudsbudget is de afgelopen decennia niet toereikend geweest voor duurzaam beheer.

Er is een reëel risico dat het recreatieschap 'onder verscherpt toezicht' wordt gesteld als er geen duurzaam planmatig beheer tot stand komt.

Huidige situatie

In dit rapport ligt de focus op het 'oude' Spaarnwoude, noordelijk van de lijn Haarlem-Halfweg. Het beleidsgebied is hier ca. 3.200 ha groot; ruim 2.000 ha hiervan wordt direct beheerd als intensief recreatielandschap. Er is een rijke flora en fauna aanwezig en grote gedeelten hebben een natuurvriendelijk beheer. Sommige delen worden in het hoogseizoen intensief gebruikt

Veel voorzieningen ogen sleets en vertonen gebreken. Dit is terug te zien in de meetresultaten van de kwaliteitstoets. Naast de ruim 50% B-scores is in meer dan 25% van de opnamen een C en D kwaliteit gemeten. De deelgebieden onderling vertonen veel overeenkomsten in kwaliteit.

In alle geledingen zijn achterstanden geconstateerd: bij bomen, bos, wegen (asfalt), bruggen, meubilair, toiletgebouwen, strandvoorzieningen, baggeren, beschoeiing, drainage en bij riolering.

Visie en speerpunten

Verschillende functies en gebruikstoepassingen vragen om gedifferentieerd beheer. Hierbij wordt rekening gehouden met de zonering en functies van het gebied: recreatie intensief, recreatie extensief, natuur en landschap (de structuurelementen).

Voor de algemene ontwikkelvisie van Spaarnwoude gelden de volgende hoofdlijnen:

- bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie en het bereiken van synergie met aanwezige grootschalige particuliere recreatie.

- het bieden van een aantrekkelijk landschappelijk decor waarin gerecreëerd kan worden, met voorzieningen om te kunnen; wandelen, fietsen, zonnen, liggen en spelen, zwemmen in openbaar zwemwater (in beperkte mate).
- stadsranden beter inrichten op aangrenzende gemeenten/wijken in het stedelijk gebied.
- open gebieden behouden en water, oevers en dijken als verbindende elementen.
- het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu met “herkenbare recreatieve groengebieden met daarin plaats voor natte en droge ecologische verbindingen”.

In dit beheerplan zijn de volgende speerpunten benoemd voor het toekomstig beheer:

- 1. Recreatief gebruik**
- 2. Verbeteren leefomgeving en beleving**
- 3. Bevorderen natuurlijke ontwikkelingen**
- 4. Stimuleren participatie**

Samenwerking tussen de teams binnen Recreatie Noord-Holland (uitvoeringsorganisatie) (o.a. ontwikkeling en beheer) is noodzakelijk om de speerpunten uit de verf te laten komen.

De huidige situatie, visie en speerpunten vertalen zich in de volgende beheeruitgangspunten:

- Minimaal beheerniveau B (nulsituatie) nastreven.
- Voorzieningen waar een natuurlijke uitstraling bij past ook op een natuurlijke wijze beheren.
- Rekening houden met oorspronkelijke inrichting.
- Check uitvoeren op meubilair – hoe noodzakelijk is het meubilair.
- Communiceren met gebruikers (bezoekers, ondernemers etc.)

Er is geconstateerd dat voor een aantal voorzieningen, o.a. beschoeiingen en drainage, een heroverweging plaats moet vinden of de voorziening nog doelmatigheid en noodzakelijk is. Verder is vastgesteld dat er een visie nodig is om het beheer van de groenvoorzieningen (m.n. bos, bomen en natuurlijke oevers) toekomstbestendig uit te werken.

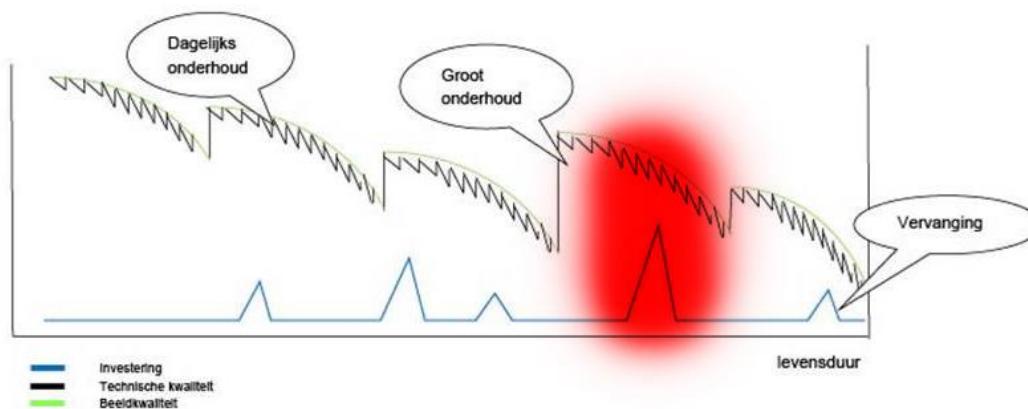
Financiën

De thans beschikbare middelen zijn nagenoeg toereikend voor uitvoering van het dagelijks (DO) en groot (GO) onderhoud. De gemiddelde vervanging (VV) is feitelijk in de exploitatiebegroting niet gedekt en moet nu via separate kredieten geregeld worden. De financiële uitwerking is inclusief de benodigde VAT-kosten (Voorbereiding, Administratie en Toezicht) uitgewerkt. In de dekking hiervoor zit ook een structureel tekort binnen de huidige begroting.

De afgelopen 10 jaar is weinig geïnvesteerd in structurele vervanging, omdat het budget niet toereikend was. Er is daarom op pragmatische wijze maar wel ad-hoc beheer gepleegd. Het berekende tekort in de VAT-kosten heeft ook tot gevolg dat zogenaamd naar bevind van zaken wordt gewerkt, met andere woorden de dagelijkse praktijk is leidend en de mate waarin dit gestuurd en getoetst kan worden vaak te beperkt.

Er is met landelijke kengetallen en ervaringscijfers berekend welke middelen theoretisch jaarlijks gemiddeld nodig zijn om de huidige kwaliteit duurzaam in stand te houden. Een randvoorwaarde hierbij is, zoals eerder aangegeven, de huidige kwaliteitsuitgangspunten, waarbij dus geen rekening is gehouden met achterstanden. Deze benodigde middelen zijn afgezet tegen de beschikbare middelen. De benodigde middelen voor de uitvoering van het beheer en onderhoud bedragen circa **€ 3,58 miljoen euro** per jaar, inclusief btw en VAT. Er is gerekend met 17% VAT-kosten hetgeen een “normaal” percentage is om de benodigde middelen voor alle zogenaamde “binnendiensttaken” voor beheer en onderhoud te berekenen. Het jaarlijks structurele tekort voor uitvoering van beheer- en onderhoud bedraagt **€ 0,96 miljoen euro**. Inclusief benodigde VAT bedraagt dit tekort ca. **€1,28 miljoen euro**.

De theoretische berekeningen geven de gemiddelde life-cycle-costs weer, die dan jaarlijks gelijk zijn. In onderstaand figuur wordt schematisch de levensduur van een voorziening weergegeven. Spaarnwoude zit in de laatste fase van de eerste levenscyclus. Een hoge piek van vervangingsinvesteringen wordt daardoor verwacht. In onderstaand figuur is dit aangegeven met het rode vlak.

Achterstand

Door het structurele tekort is er in de laatste 10 jaar een serieuze achterstand opgelopen in het planmatig uitvoeren van groot onderhoud en uitvoeren van noodzakelijke vervangingen. De huidige achterstand voor een periode van 10 jaar hebben we benaderd/berekend op circa € 10,7 miljoen euro, incl. btw en VAT. De eerste 5 jaar zou jaarlijks circa € 1,5 miljoen euro extra noodzakelijk zijn en voor de tweede periode van 5 jaar nog jaarlijks circa € 0,6 miljoen euro. Dit bedrag komt bovenop de € 0,96 miljoen euro structureel tekort in de begroting.

Gevolgen

Versnelde afschrijving van de beheeronderdelen

Bij gelijkblijvend budget kan het recreatieschap geen of onvoldoende vervanging plegen aan de beheeronderdelen in Spaarnwoude. Het gevolg is een versnelde afschrijving van de beheeronderdelen. Achterstanden zullen blijven toenemen en grootschalige vervanging is binnen 20 jaar nodig, waarvan de kosten ver boven de al berekende tekorten uitstijgen.

Oplopende achterstanden

Het recreatieschap zal versneld (binnen 5 tot 10 jaar) toegroeien naar onderhoudskwaliteit C als op korte termijn niet wordt ingegrepen. Uitstel van benodigd onderhoud leidt op termijn tot fors hogere uitgaven doordat incidenteel hogere kosten moeten worden gemaakt, onder andere doordat meer ingrijpende reparaties en beheermaatregelen nodig zijn, bijvoorbeeld vervroegde (partiële) vervanging ten koste van andere onderhoudswerkzaamheden. Het leidt tot kapitaalsvernietiging en desinvesteringen.

N.B. Het risico van oplopende achterstanden kan wellicht deels worden beperkt door bijstelling en nuancering van het beleid en de na te streven beheerkwaliteit voor bepaalde voorzieningen. Dit vraagt echter om het herijken van het huidige beleid en visie op het recreatiegebied.

Teruglopende belevingswaarde en toename risico's

Het uitblijven van ingrijpen zal buiten zichtbaar worden, de beleving en waardering van de bezoekers nemen af. Voorzieningen verliezen hun aantrekkelijkheid als er veel schadebeelden zijn en onderhoud achterblijft. Als de aantrekkelijkheid afneemt heeft dat naar verwachting negatieve effecten op het gebruik en de bezoekersaantallen. Tegelijkertijd nemen de klachten en risico's toe. Dit leidt vaker tot onveilige situaties en tot (hogere) claims als gevolg van schades die gebruikers ondervinden.

In dit beheerplan zijn de planmatige werkzaamheden voor de komende 10 jaar uitgewerkt, ervan uitgaande dat het jaarlijks budget structureel wordt verhoogd.

Aanbevelingen

1. Houdt het recreatiegebied aantrekkelijk
2. Stel structureel jaarlijks € 1,28 miljoen euro, inclusief btw en VAT-kosten beschikbaar.
3. Pak planmatig de achterstanden op.
4. Herijk de visie op het gebied en koppel de visie aan de financiële onderbouwing van het beheer en onderhoud. Pas de begroting hierop aan.
5. Stel uitwerkingen van de visie op per deelgebied, maak een gericht omvormings- en actieplan en pas de beheerprogrammering hierop aan.

Inhoudsopgave

Aanbevelingen	8
Inleiding	11
Aanleiding	11
Doel beheerplan	11
Waar gaat het beheerplan over	11
Leeswijzer	12
1 Kaders en uitgangspunten	13
1.1 Waarde van groen	13
1.2 Bestaande beleidskaders – uitwerken/samenvatten	14
1.3 Beheercyclus	15
1.4 Onderhoudsvormen	16
1.5 Beheeronderdelen	16
1.6 Kwaliteitsniveaus	17
2 Huidige situatie	19
2.1 Functies recreatieschap Spaarnwoude	19
2.2 Werkwijze gebiedsverkenning	20
2.3 Resultaten nulmeting	21
2.4 Beheerwijze tot nu toe/praktisch beleid	23
2.5 Conclusie	24
3 Visie en beheeruitgangspunten	25
3.1 Visie	25
3.2 Speerpunten	26
3.3 Beheeruitgangspunten	28
4 Financiën	29
4.1 Uitgangspunten bij het bepalen van de benodigde beheerbudgetten	29

4.2	Resultaten benodigde beheerbudgetten	31
4.3	Beschikbare middelen	32
4.4	Analyseresultaten	33
4.5	Toelichting beheerachterstand	34
	Bijlage 1 Integrale doorrekening beheer en onderhoud - definitieve rapportage	37
	Bijlage 2 Planning beheerprogramma voor komende 10 jaar	37
	Bijlage 3 Overzicht extra investeringen achterstanden	39

Inleiding

Aanleiding

Het recreatieschap Spaarnwoude draagt zorg voor het gelijknamige recreatiegebied in Noord-Holland. Dit ligt tussen Amsterdam, Haarlem, Velsen, Hoofddorp en Halfweg en vormt een groene scheg en buffer in de verstedelijkte randstad van de Metropool Regio Amsterdam (MRA). De ligging, het landschappelijke groene karakter en de vele functies en gebruiksmogelijkheden maken het recreatiegebied van grote waarde voor de leefomgeving van de inwoners in de regio. Spaarnwoude heeft daarom een belangrijke functie als uitlooptgebied in de Metropool Regio Amsterdam.

Het recreatieschap kampt met achterstallig onderhoud. Spaarnwoude is inmiddels bijna 50 jaar oud, veel voorzieningen vertonen slijtage en zijn aan vervanging toe. Het reguliere onderhoudsbudget is de afgelopen jaren niet toereikend geweest voor duurzaam instandhoudingbeheer.

Doel beheerplan

Dit beheerplan geeft inzicht in de huidige beheersituatie, de mate van aanwezige achterstalligheid, en geeft aan welke financiële middelen nodig zijn om het gebied duurzaam te kunnen beheren. Daarnaast geeft het inzicht in de werkzaamheden voor de komende 10 jaar, als het budget structureel wordt verhoogd.

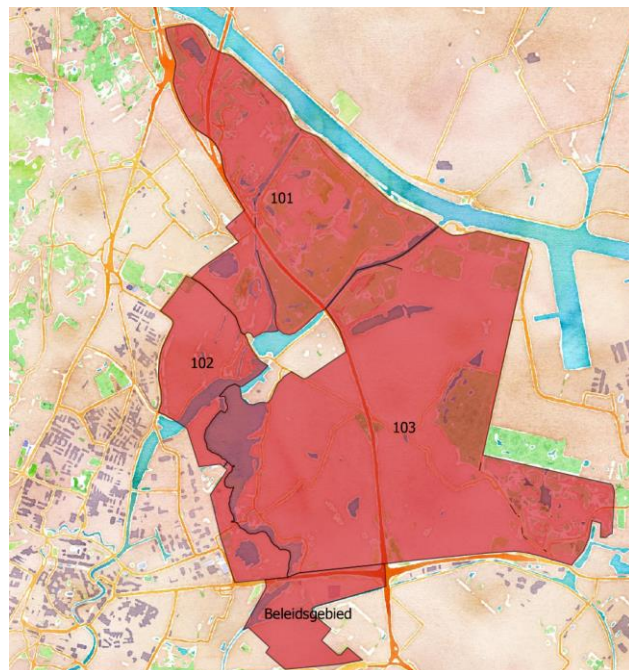
Waar gaat het beheerplan over

Het beheerplan is van toepassing op recreatieschap Spaarnwoude. Dit gebied is onderverdeeld in 3 deelgebieden:

- 101: Velsen
- 102: Haarlem
- 103: Haarlemmerliede

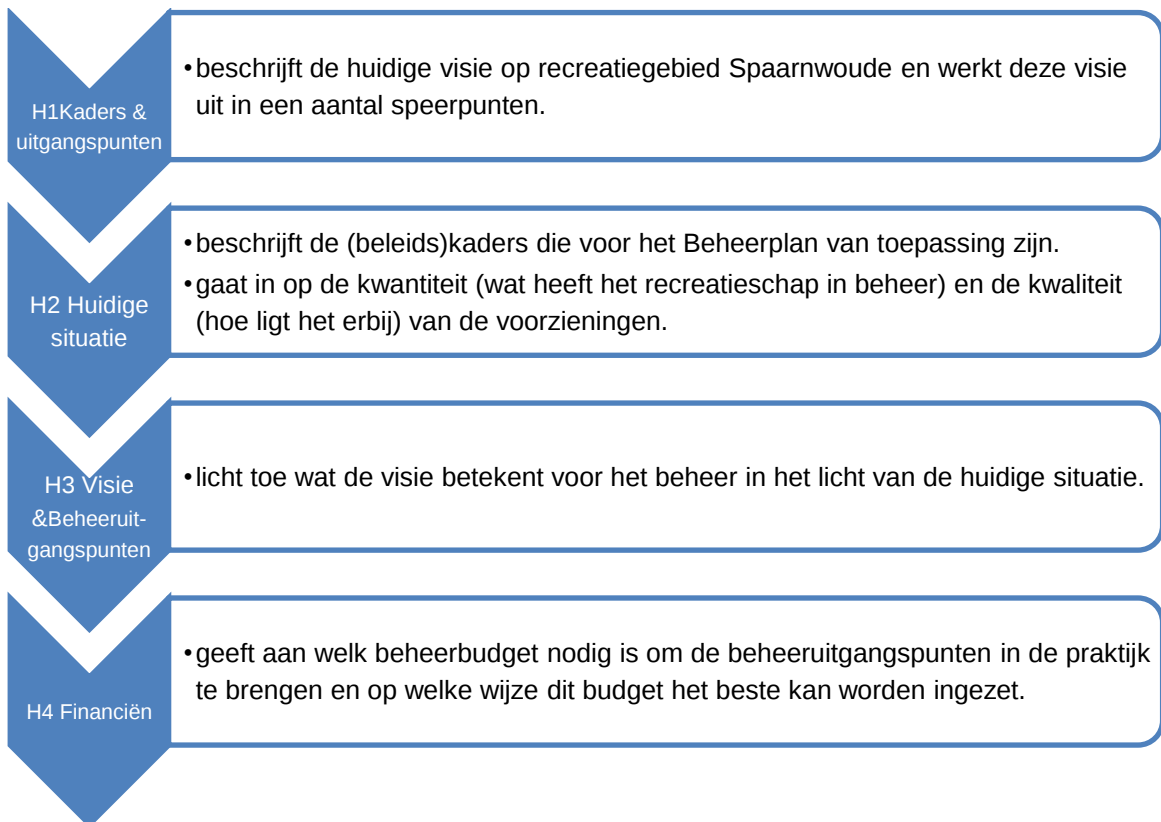
De volgende kaart geeft de begrenzing weer van de drie deelgebieden.

Het beheerplan omvat alle te beheren onderdelen die in bezit zijn van het recreatieschap.

Leeswijzer

Het Beheerplan doorloopt de volgende stappen:

1 Kaders en uitgangspunten

Dit hoofdstuk gaat in op de kaders en uitgangspunten die voor het gebiedsbeheer gelden. Het hoofdstuk start met een toelichting op de waarde van groen en de bestaande beleidskaders. Daarna volgt een uitleg op de beheercyclus. Het hoofdstuk beschrijft tenslotte welke onderhoudsvormen van toepassing zijn en welke beheeronderdelen zijn onderscheiden.

1.1 Waarde van groen

Dat groen van grote waarde is, is niets nieuws. Er is de laatste jaren steeds meer onderzoek gedaan naar de positieve effecten van groen in de leefomgeving van mensen, dieren en planten.

Biodiversiteit en milieu

Groen vormt de levensruimte voor planten en dieren. Een goede verbinding van het groen en de natuur in de woonomgeving met het buitengebied. Dit is voor mens, dier en plant van groot belang. Naast natuurwaarde is ook natuurbeleving waardevol. Veel mensen genieten van groen en natuur. Door een groene leefomgeving ontstaat er meer biodiversiteit wat een positieve invloed heeft op de flora en fauna.

Economische waarde

Groen heeft een directe positieve invloed op de economische waarde van onroerend goed. Uit diverse onderzoeken blijkt dat kopers bereid zijn meer te betalen voor een woning als deze direct grenst aan openbaar groen of water. Daarnaast is een groene, recreatieve omgeving aantrekkelijk voor bezoekers en organisatoren van evenementen. Tot slot heeft groen voor agrariërs een waardevolle functie.

Leefbaarheid

Een aantrekkelijke groene leefomgeving is van essentieel belang voor de leefbaarheid. De aanwezigheid van groen in de directe omgeving wordt, zo blijkt uit diverse onderzoeken, gewaardeerd en is één van de redenen om op een bepaalde locatie te gaan wonen. Daarnaast zijn er talloze succesvolle participatie-initiatieven in het groen (van een geveltuin tot het (mede)beheer van bermen en boomgaarden) die de betrokkenheid van burgers bij de groene leefomgeving vergroten.

Gezondheid

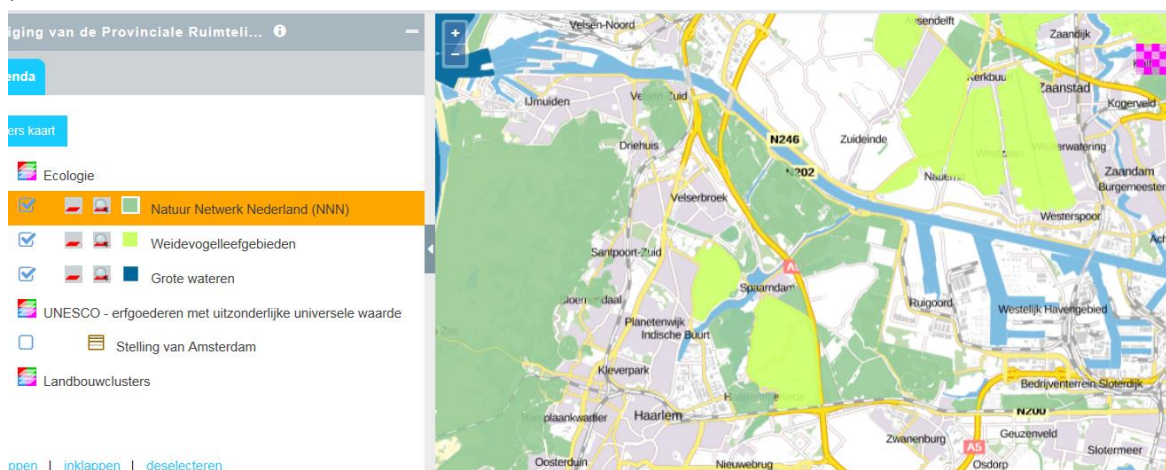
Door de aanwezigheid van groen worden mensen meer gemotiveerd om te gaan fietsen, wandelen of tuinieren, wat positief is voor de gezondheid. Uit onderzoek blijkt dat groen in de leefomgeving helpt om sneller te genezen en dat groen de kans op depressiviteit en andere ziekten verlaagt.

1.2 Bestaande beleidskaders – uitwerken/samenvatten

Dit beheerplan is opgesteld binnen de kaders en uitgangspunten van de volgende (beleids)documenten:

- ‘Keuzes voor een modern en duurzaam Spaarnwoude – tussenrapportage. Verkenning beeldkwaliteit en overzicht maatregelen’ 31-07-2017 (Recreatieschap Spaarnwoude).
- ‘Op weg naar een duurzaam Spaarnwoude’. Uitgangspunt in dit programma is het beleid voor ontwikkeling van de bufferzone Amsterdam-Haarlem en het integrale beleid voor het landschap in de MRA (Metropoolregio Amsterdam).
- Integrale doorrekening beheer en onderhoud recreatieschap Spaarnwoude 1 december 2017 (Cyber)
- (Beeld)bestekken. Uit de bestekken/contracten valt af te leiden dat de onderhoudsfrequenties overeenkomen met een B kwaliteit. Reiniging en intensief gras/gazon zitten op een A niveau. Voor de doorrekening en de spiegeling van de huidige kwaliteit is dit uitgangspunt overgenomen.
- NNN, Natuur Netwerk Nederland (voorheen EHS). Grote delen van Spaarnwoude zijn vanuit provinciaal beleid bestemd voor natuur.

Figuur 1: overzicht Natuur Netwerk Nederland [bron: <https://noord-holland.tercera-ro.nl/MapView/>]

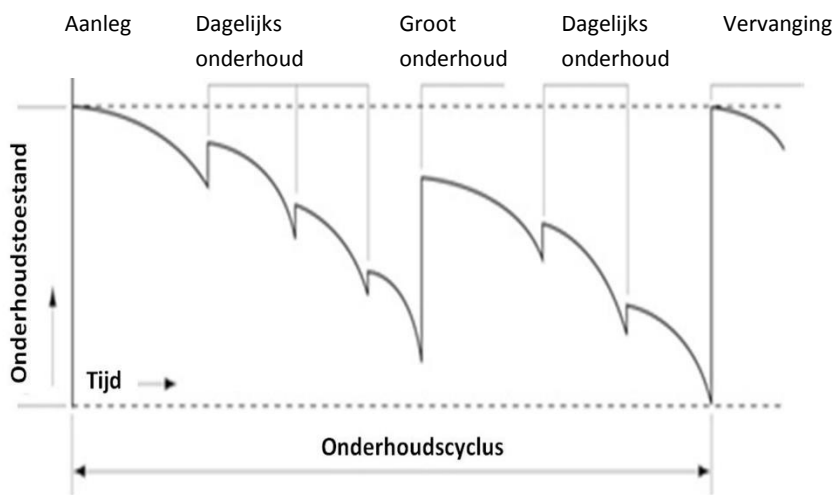
Het beheer houdt daarnaast rekening met landelijk beleid en wetgeving zoals de zorgplicht uit het Burgerlijk Wetboek en de Wet natuurwetbescherming, voorheen de Flora- en faunawet.

1.3 Beheercyclus

Voorzieningen kennen een bepaalde levensduur, zowel in technisch als in maatschappelijk en economisch opzicht. Nadat het gebied is aangelegd, is er in de eerste jaren alleen sprake van *dagelijks onderhoud*. Na verloop van tijd gaan voorzieningen (gestaag) achteruit en is dagelijks onderhoud niet meer toereikend. Er dient *groot onderhoud* plaats te vinden. Afhankelijk van de gewenste levensduur wordt er een aantal keren groot onderhoud uitgevoerd, totdat de voorzieningen aan *vervanging* toe zijn. Bijvoorbeeld in de vorm van vernieuwing, een herinrichting of reconstructie.

De volgende figuur laat de onderhoudscyclus zien. Per beheeronderdeel verschilt de levensduur: een weg gaat in de regel langer mee dan bijvoorbeeld sierplantsoen.

Bij uitstel van vervanging zal langer dagelijks onderhoud en groot onderhoud nodig zijn om de kwaliteit enigszins op peil te houden. Andersom zal bij het achterblijven van dagelijks en groot onderhoud eerder vervanging nodig zijn. Er is daarom een duidelijke relatie aanwezig tussen dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging.

Figuur 2: Schematisch weergegeven onderhoudscyclus

In dit beheerplan wordt de technische levenscyclus van voorzieningen belicht. Maar er is natuurlijk ook sprake van maatschappelijke en economische veroudering die van invloed is op de cyclus van specifieke voorzieningen. Sommige voorzieningen verliezen hun functie of er ontstaan nieuwe behoeften en inzichten. Zo zijn veel doorgaande wegen in het gebied jaren geleden uit veiligheidsoverwegingen voorzien van inritconstructies, plateaus en drempels. Waar ten tijde van de aanleg en inrichting van gebieden vaak beschoeiingen zijn aangebracht, worden deze niet meer vervangen maar ingericht als natuurvriendelijke oevers. Dag kampeerterreinen worden anno 2018 anders gebruikt dan in de jaren '70 en '80. De opkomst en vraag naar evenemententerreinen stelt andere eisen aan het beheer van grasterreinen en infrastructuur. Skeeleraars stellen eisen aan de begaanbaarheid van fietspaden, mountainbikers maken gebruik van ruiterspaden. Rioolsystemen worden uitgerust met GPS-signaleringsystemen om adequaat op storingen te kunnen reageren. Het aantal (betalende) ondernemingen in Spaarnwoude is in de loop der

jaren fors uitgebreid. Zij stellen eisen aan de kwaliteit van inrichting en beheer en onderhoud van het gebied.

1.4 Onderhoudsvormen

Voor het professioneel beheren van assets, de beheeronderdelen uit de vorige paragraaf, is dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging nodig.

Dagelijks onderhoud (DO)

Alle steeds weerkerende (cyclische) werkzaamheden gericht op de verzorging van het areaal in de openbare ruimte (o.a. vegen, maaien, schoffelen, repareren) onder de termen schoon, heel en veilig.

Groot onderhoud (GO)

Alle maatregelen gericht op het langdurig en duurzaam in stand houden van de voorzieningen (groen, wegen etc.) verricht op basis van inspectie en meerjarenplanning (o.a. deels herstraten, overlagen asfalt, inboet en dunning, partiële vervanging onderdelen, e.d.)

Vervanging (VV)

Onderhoudsmaatregel om de kwaliteit van een element weer op het gekozen kwaliteitsniveau te brengen, toegepast aan het einde van de levenscyclus indien groot onderhoud niet meer toereikend is.

1.5 Beheeronderdelen

Het beheerplan maakt onderscheid in de volgende beheeronderdelen:

- Groen
- Wegen
- Water (vijvers, greppels en beschoeiingen)
- Riolering
- Civiele en artistieke kunstwerken
- Meubilair (spelen, openbare verlichting etc.)
- Reiniging
- Strand
- Toiletgebouwen
- Pontje

1.6 Kwaliteitsniveaus

In Spaarnwoude worden vier kwaliteitsniveaus voor het beheer van de beheeronderdelen onderkend. Dat zijn kwaliteitsniveau A, B, C en D. Deze kwaliteitsniveaus komen voort uit de CROW systematiek, die landelijk wordt toegepast.

Kwaliteitsniveau A

De openbare ruimte is schoon en netjes onderhouden. De staat van de verharding, het groen en de overige voorzieningen zien er goed en verzorgd uit. Er is af en toe zwerfvuil en onkruid in de plantvakken en op de verharding aanwezig. De buitenruimte is functioneel en voldoet aan de wensen van de gebruikers.

Kwaliteitsniveau B

Het beheer en onderhoud zorgt ervoor dat de openbare ruimte functioneel voldoet en een redelijke nette uitstraling heeft. De voorzieningen zijn in voldoende staat, maar zwerfvuil en onkruid komen wel voor. Schade aan groen, verharding en meubilair komt incidenteel voor, maar heeft geen invloed op de veiligheid.

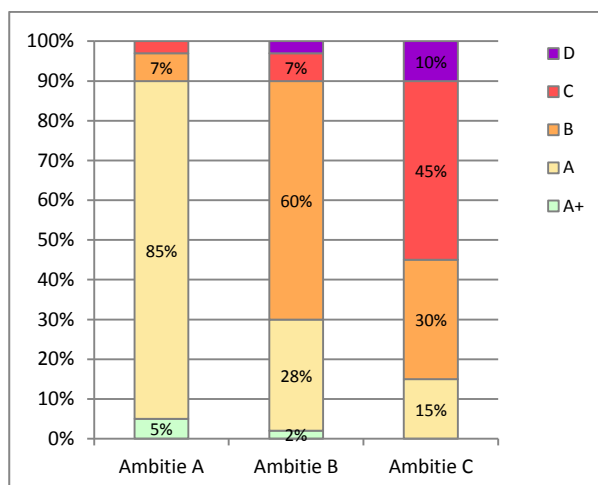
Kwaliteitsniveau C

De openbare buitenruimte vertoont een minder verzorgd beeld. Zwerfvuil en onkruidgroei behoren deels tot het beeld. Voorzieningen, groen en verhardingen vertonen meer schade en verliezen incidenteel hun functionaliteit. De belevingswaarde is laag, omdat de buitenruimte een sobere uitstraling heeft. In Nederland is dit beleidsmatig het laagste niveau. Indien niveau D voorkomt dan kan bij externe schade als gevolg van de aanwezig gebreken de beheerder (lees: recreatieschap) aansprakelijk gesteld worden.

Kwaliteitsniveau D

Er is sprake van kapitaalvernietiging, uitlokking van vernieling, functieverlies, juridische aansprakelijkstelling of sociale onveiligheid. Er is direct groot onderhoud nodig. De belevingswaarde is zeer laag, in deze situatie is de Nederlandse veiligheidsnorm in het geding!

Hierna is een normaalverdeling per kwaliteitsniveau weergegeven. Wanneer niveau B wordt nagestreefd, betekent dit dat statistisch gezien nog steeds dat A+ t/m D gescoord kan worden. Dit geldt ook voor de praktijksituatie. Veelal wordt het onderhoud op niveau A / A+ teruggebracht en zakt het vervolgens langzaam af.

Figuur 3: Normalverdeling per kwaliteitsniveau

De bevindingen en analyse in dit rapport richten zich op de technische en visuele kwaliteit van de afzonderlijke beheeronderdelen. Veelal uitgedrukt in functionele of gebruikswaarde en belevingswaarde. Het gaat dus niet in op andere kwaliteitskenmerken van het recreatiegebied, waaronder de ruimtelijke kwaliteit, de inrichting van terreinen, de routing van wegen en paden, de bereikbaarheid en toegankelijkheid van voorzieningen. Denk dan bijvoorbeeld aan voorzieningen voor gehandicapten, de visstand voor vissers, of andere kwaliteiten voor specifieke doelgroepen gebruikers.

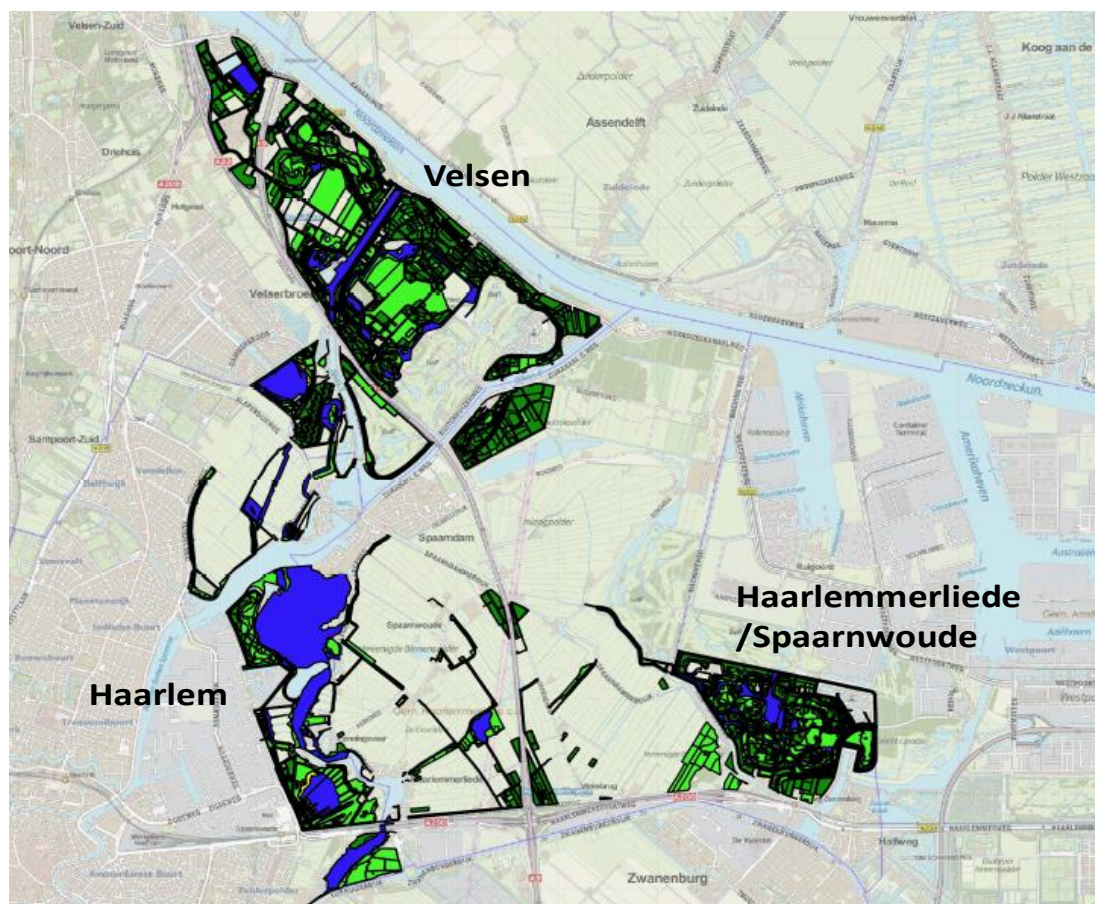
2 Huidige situatie

Dit hoofdstuk beschrijft de functies van het recreatieschap Spaarnwoude, de resultaten van de nulmeting en de huidige beheerwijze.

2.1 Functies recreatieschap Spaarnwoude

Het totale gebied Spaarnwoude noordelijk van de lijn Haarlem-Halfweg is ca. 3.200 ha groot, waarvan ruim 2.000 ha ingericht als (intensief) recreatielandschap. Er is een rijke flora en fauna aanwezig en grote gedeelten hebben een natuurvriendelijk beheer. Daarnaast worden sommige delen in het hoogseizoen intensief gebruikt, bijvoorbeeld voor evenementen en als zwemlocaties.

In het gebied zijn een aantal grootschalige en/of druk bezochte particuliere accommodaties gesitueerd. Naast de bekende horecagelegenheden gaat het om recreatie- en leisure-ondernemingen, zoals golfbanen, hotel, wellness, 4x4 terrein, skibaan, paintball, jachthavens, maneges en vakantieparken. Tevens biedt Spaarnwoude onderdak aan diverse agrariërs en verenigingen. Het recreatieschap exploiteert zelf het educatie- en bezoekerscentrum Zorgvrij dat jaarlijks zo'n 200.000 bezoeken registreert.

Kaart: Beheerareaal Spaarnwoude

2.2 Werkwijze gebiedsverkenning

Cyber Adviseurs heeft in augustus 2017 een nulmeting uitgevoerd van de aanwezige kwaliteit in recreatiegebied Spaarnwoude. Ook is een veldbezoek uitgevoerd met betrokkenen om meer inzicht over bepaalde situaties in het gebied te verkrijgen. Het doel van de nulmeting en het veldbezoek is met beeldmeetlatten inzicht te krijgen in de beheer- en onderhoudskwaliteit per deelgebied inclusief de technische staat van de voorzieningen, zoals bruggen, bospercelen e.d. (Haarlem, Haarlemmerliede & Spaarnwoude en Velsen).

Cyber heeft voor het uitvoeren van de nulmeting gebruik gemaakt van beeldmeetlatten uit de CROW-kwaliteitscatalogus. Beeldmeetlatten bestaan uit een fotoreeks die de zichtbare kwaliteit aangeeft in 5 niveaus A+ t/m D. De foto's hebben allen een toelichtende tekst en zijn voorzien van technische normen. Hiermee is de relatie gelegd tussen de techniek en het visuele aspect daarvan.

VERHARDING - staat asfaltverharding				
A+	A	B	C	D
De verharding oogt strak en heeft geen schade. Gerepareerde wegdelen komen niet voor.	De verharding oogt nagenoeg strak en heeft nauwelijks schade. Gerepareerde wegdelen komen nauwelijks voor.	De verharding oogt redelijk strak en heeft enigszins schade. Gerepareerde wegdelen komen hier en daar voor.	De verharding oogt rommelig en heeft duidelijk schade. Gerepareerde wegdelen komen redelijk veel voor.	De verharding oogt slecht en heeft grote schade. Gerepareerde wegdelen komen veel voor.
Belangrijkste normen: oneffenheden: < 3 st licht	Belangrijkste normen: oneffenheden: ≥ 3 st licht of < 8 st matig	Belangrijkste normen: < 15 st oneffenheden: matig of < 3st ernstig	Belangrijkste normen: ≥ 15 st oneffenheden: matig of < 3st ernstig	Belangrijkste normen: oneffenheden: ≥ 3 st ernstig
dwarsonvlakheid: < 5 m licht	dwarsonvlakheid: ≥ 5 m licht of < 35m matig	dwarsonvlakheid: ≥ 35 m matig of < 5m ernstig	dwarsonvlakheid: < 15 m ernstig	dwarsonvlakheid: ≥ 15 m ernstig
randschade: < 5 m licht	randschade: ≥ 5 m licht of < 100m matig	randschade: < 25 m ernstig	randschade: < 50 m ernstig	randschade: ≥ 50 m ernstig
reparaties: 0% per stuk	reparaties: ≤ 5% per stuk	reparaties: ≤ 10% per stuk	reparaties: ≤ 25% per stuk	reparaties: > 25% per stuk
TOELICHTING Meetlat geldt alleen voor wegcategorieën 3-5 en 7 (geen auto(snel)wegen en pleinen). Dwarsonvlakheid = spoorvorming Oneffenheden: licht; ≤ 5 mm/100m1, matig; ≤ 15 mm/100m1, ernstig; > 30 mm/100m1. Dwarsonvlakheid: licht; > 10 mm/100m1, matig; > 20 mm/100m1, ernstig; > 30 mm/100m1. (voor wegtype 3 en 7 gelden andere normen)				

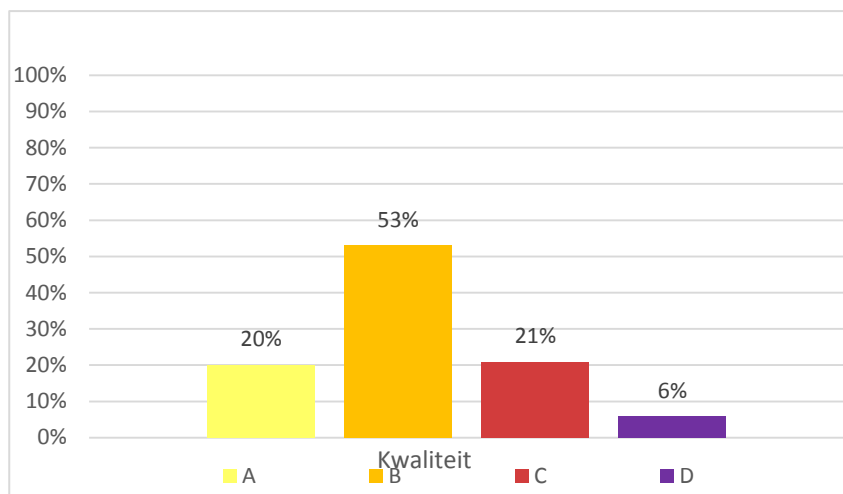
Figuur 4: Voorbeeld gecompileerde beeldmeetlat: staat asfaltverharding

2.3 Resultaten nulmeting

Spaarnwoude geeft als eerste indruk een landschappelijk/natuurlijke sfeer weer met grote infrastructurele dissonanten, zoals hoogspanningsmasten, snelweg en tunnel. Veel voorzieningen in het gebied ogen sleets en vertonen zichtbare gebreken.

Meetresultaten

Dit is terug te zien in de meetresultaten. Naast de ruim 50% B-scores is in meer dan 25% van de opnamen is een C en D kwaliteit gemeten. De deelgebieden onderling vertonen veel overeenkomsten in kwaliteit. De volgende grafiek geeft de kwaliteitsverdeling van de opname weer voor het totale gebied.

Figuur 5: Gemiddelde kwaliteit

De C en D scores betreffen vooral zicht- en gebruikselementen, zoals toiletgebouwen, speelvoorzieningen en banken. Deze scores hebben een negatieve invloed op de beleving, omdat het vooral zichtelementen betreft. Daarnaast is regelmatig een C of D gemeten bij bos(plantsoen), bomen, asfaltverharding en beschoeiing, strandvoorzieningen en baggeren.

Het volgende overzicht geeft weer welke kwaliteit gemiddeld is waargenomen per beheergroep en de gebruikte beeldmeetlatten daarbij.

Kwaliteitsniveau		A+	A	B	C	D
Groen	bosplantsoen overgroei randen					
	bosplantsoen snoeibeeld					
	recreatief grasveld - grashoogte					
	ruw gras -grashoogte					
	staat boom					
	staat gazon					
Kunstwerken	kunstwerken (landschappelijk)					
	kunstwerken - voegoverg., rotting, gaten, scheuren					
Meubilair	afvalbak - deuken en gaten					
	geleide elementen (palen, hekken of rails)					
	recr. voorz. banken & tafels - deuken & gaten					
	recr. voorz. speelvoorziening. - deuken & gaten					
	verk. voorz. verlichting - scheefstand					
	toiletgebouw binnen- en buitenzijde					
Riolering & Water	riolering - kolk - vuillingsgraad					
	technische staat lichte beschoeiing					
Verharding	asfaltverharding - dwarsonvlakheid					
	elementenverharding - dwarsonvlakheid					
Reiniging	elementverharding - onkruid					
	ongebonden verharding - onkruid					
	afvalbak - vuillingsgraad					
	verharding - zwerfafval fijn					
	water - drijfvuil					
	zwerfafval op strand					
	groen - zwerfafval fijn					

Figuur 6: Gemiddelde kwaliteit per beheergroep en de bandbreedte van kwaliteitsprofiel voor B voor totaal gebied

Groen en verharding

Groen en verharding beslaan het grootste deel van het recreatieschap. Zij vertonen samengevat een B/C kwaliteit. Bij wegen zie je toenemende scheurvorming en omhoogkomend asfalt als gevolg van werking in de fundering (hoogovenslakken en ongelijke zettingen). Dit duidt op een teruglopende technische kwaliteit. De grote plantvakken betreffen voornamelijk bosjes waar weinig doelgerichte beheeringrepen worden gedaan en gekozen is om de natuur zijn werk te laten doen. De soorten die bij aanleg zijn gekozen (o.a. essen, populieren, wilgen, elzen) zijn weliswaar inheems en gebiedseigen maar geen duurzame soorten. Dit betekent dat een technische beoordeling negatief uitpakt. Voor de doorsnee bezoeker valt dit niet op omdat het gebied groen en natuurlijk oogt.

Kunstwerken (bruggen, steigers, keerwanden e.d.)

Civiele kunstwerken scoren gemiddeld een B niveau en zijn visueel in prima staat. Incidenteel gaat echter de technische kwaliteit bij enkele bruggen achteruit. Deze bruggen vormen een risico door een matig brugdek en in matige staat verkerende leuning.

Meubilair

Het terreinmeubilair scoort gemiddeld een B kwaliteit met zichtbare uitschieters naar C en D. De toiletgebouwen verkeren bijna allemaal in de laatste fase van hun technische levensduur en vertonen

gebreken. Bankjes vervullen niet altijd meer hun functie door overhangend groen of vandalisme. Bebording bevat af en toe aanslag en is soms minder goed leesbaar.

Riolering en water

De rioolsystemen functioneren naar behoren maar de technische installaties maken wel een verouderde en achterstallige indruk. Ze blijken kwetsbaar te zijn voor storingen waardoor relatief hoge kosten worden gemaakt.

Beschoeiing scoort gemiddeld een C kwaliteit met veel uitschieters naar D. Bij deze voorziening ontbreken inmiddels grote delen.

In vijvers en watergangen is veel bagger aanwezig waardoor het waterbergend vermogen, de ontwatering en afwatering van het gebied en de doorstroming een probleem worden. Er is decennialang nauwelijks gebaggerd. Het leidt tot waarneembare vernatting van het gebied en daardoor tot functieverlies. Dit laatste wordt overigens mede veroorzaakt door voortschrijdende bodemdaling.

Reiniging

Reiniging scoort gemiddeld een A-B kwaliteit, het gebied is in de beleving “schoon” te noemen.

De foto's op blz. 26 en in bijlage 1 geven een goede impressie van de beeldkwaliteit die tijdens de opname (augustus 2017) is waargenomen.

Overige constatering

In de uitgevoerde kwaliteitstoets zijn achterstanden geconstateerd bij vrijwel alle voorzieningen. Het is dus een overall beeld. Met name bij bomen, bos, wegen (asfalt), meubilair, toiletgebouwen, strandvoorzieningen, baggeren, beschoeiing, drainage en bij riolering zijn de gebreken waarneembaar. De bevindingen aangaande de gebouwen zijn separaat toegevoegd vanuit een ander onderzoek uit 2013. Ook is geconstateerd dat er voorzieningen zijn die niet meer beheerd hoeven te worden als hier andere beleidskeuzes worden gemaakt. Voorzieningen waarbij dit speelt zijn met name bospercelen, beschoeiingen en drainage. In het bepalen van de achterstand is nu gesteld dat 75% van de beschoeiing geen functie meer heeft en kan vervallen, hier moeten dan wel natuurlijke oevers voor in de plaats worden gemaakt. Dit principe geldt ook voor de meeste drainages die geen functie meer hebben. Bospercelen kunnen door ze om te vormen naar een structureel extensiever beheer worden gebracht.

2.4 Beheerwijze tot nu toe/praktisch beleid

De huidige kwaliteit van het recreatiegebied Spaarnwoude is een resultante van de huidige werkwijze. Als gevolg van de geringe budgetten en beperkte capaciteit is er nauwelijks sprake van rationeel en planmatig beheer. De beschikbare middelen uit de exploitatiebegroting bepalen waar de urgentie van onderhoud het hoogste is. In het verleden heeft het bestuur bezuinigingen doorgevoerd, zoals bij onderhoud meubilair. Destijds is niet inzichtelijk gemaakt, en met areaalgegevens onderbouwd, welke effecten deze bezuinigingen hebben op de kwaliteit van de voorzieningen.

Uit de gesprekken en uit de nulmeting is naar voren gekomen dat in de afgelopen 10 jaar te weinig is geïnvesteerd in structurele vervangingen, bij gebrek aan budget. Daardoor is vooral op pragmatische wijze

beheer en 'incident gestuurd management' gepleegd binnen de beschikbare middelen. Feitelijk is dit al veel langer het geval, maar in de periode 2003-2007 is met hulp van enkele miljoenen euro's subsidie van de provincie ('Vernieuwingsimpuls Openluchtrecreatie') nog flink geïnvesteerd in terreinen, infrastructuur en in bepaalde voorzieningen.

Op basis van het gevoerde beheer in de afgelopen 10 jaar behaalt het visuele onderhoud gemiddeld net niveau B en zie je op het technische vlak de kwaliteit naar C en incidenteel naar D schieten.

2.5 Conclusie

Veel voorzieningen bereiken de eindfase van hun levensduur, waardoor zij sleets worden en gebreken vertonen. Dit is terug te zien in de resultaten van de meting, waarin meer dan 25% C en D is gemeten. Dit betreft vooral de technische kwaliteit. Zonder ingrijpen daalt deze kwaliteit de komende jaren waardoor de risico's op kapitaalvernietiging groot worden, wat andere risico's met zich meebrengt.

Het volgende hoofdstukken gaat in op de koers die het recreatieschap wil gaan varen en op de verschillende mogelijkheden om in te grijpen.

3 Visie en beheeruitgangspunten

Vanuit de kaders en uitgangspunten en de huidige situatie zijn uitgangspunten voor het recreatieschap Spaarnwoude opgesteld. Dit hoofdstuk beschrijft de gebiedsvisie, speerpunten en de beheeruitgangspunten. Deze beheeruitgangspunten geven richting aan het beheer Spaarnwoude.

3.1 Visie

Verschillende functies en gebruikstoepassingen vragen om verschillend beheer. Hierbij wordt rekening gehouden met de zonering en functies van het gebied: recreatie intensief, recreatie extensief, natuur en landschap (de structuurelementen). Voor de algemene ontwikkelvisie van Spaarnwoude gelden de volgende hoofdlijnen:

- bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie en het bereiken van synergie met aanwezige grootschalige particuliere recreatie.
- het bieden van een aantrekkelijk landschappelijk decor waarin gerecreëerd kan worden, met voorzieningen om te kunnen; wandelen, fietsen., zonnen, liggen en spelen, zwemmen in openbaar zwemwater (in beperkte mate).
- stadsranden beter inrichten op aangrenzende gemeenten/wijken in het stedelijk gebied.
- open gebieden behouden en water, oevers en dijken als verbindende elementen.
- Het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu met “herkenbare recreatieve groengebieden met daarin plaats voor natte en droge ecologische verbindingen”.

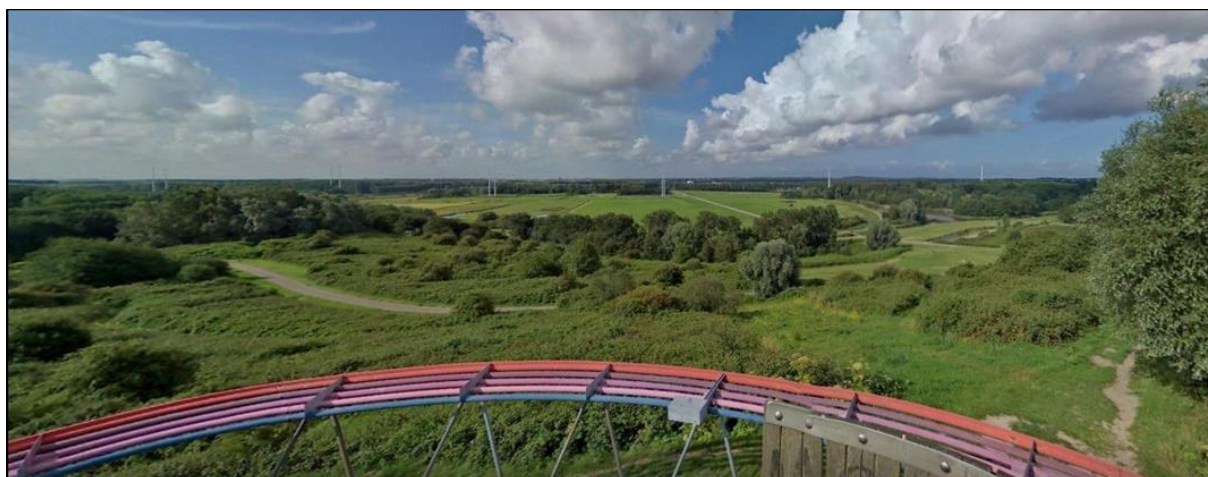

Foto 1: Spaarnwoude aantrekkelijk landschappelijk decor

3.2 Speerpunten

Bij de visie op het recreatiegebied horen de volgende vier speerpunten voor het beheer:

1. Recreatief gebruik

- a. toegankelijkheid voor fietsen: fietspaden die aansluiten op fietspadennetwerk.
- b. wandelroutenetwerken; uitlaatgebieden voor honden.
- c. netwerk ruiterspaden en mountainbiken.
- d. zwemlocaties en ligweiden.

2. leefomgeving en beleving

- a. waarde van groen gericht op; de biodiversiteit en het milieu, economische waarde, leefbaarheid en gezondheid.
- b. veiligheid; zowel fysieke veiligheid (de inrichting van het gebied) als sociale veiligheid (bezoekers moeten zich veilig voelen).
- c. openbaarheid; het gebied moet voor de inwoners van de regio kunnen worden gebruikt om (laagdrempelig) te recreëren in het groen en blijven aansluiten op de recreatiebehoeften.
- d. educatie; mogelijkheden om dit mogelijk te maken ism scholen en natuurorganisatie (o.a. IVN, zorgvrij en vogelbescherming).
- e. beleving & landschap; inrichting entrees, uitkijkpunten, artistieke kunstwerken.

3. Natuurlijke ontwikkeling

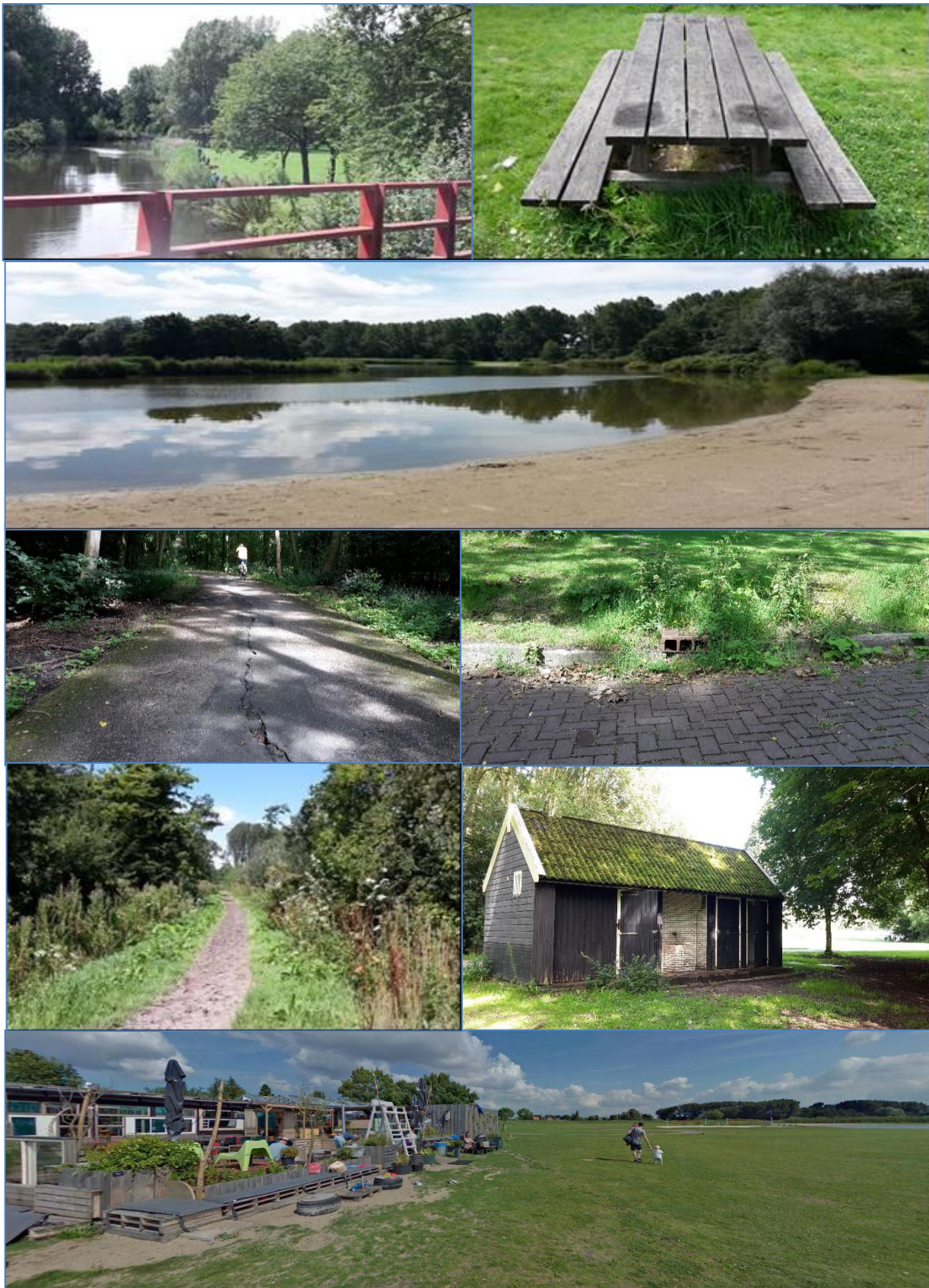
- a. ecologische zones, zoveel mogelijk variatie (droog en nat).
- b. natuurlijke bosontwikkeling en gras vegetaties.

4. Participatie

- a. actief stimuleren van initiatieven.
- b. samenwerken met recreatieondernemers; t.b.v. beperken effecten maatregelen dan wel versterken functie en uitstraling door bundeling inspanningen.
- c. agrariërs: van belang voor in stand houden landschap.
- d. bewoners, gebruikers: aansluiten bij wensen en behoeften van de inwoners van de regio

Vanuit de publieke taakopvatting van het recreatieschap Spaarnwoude zijn aanvullende (openbare) voorzieningen aanwezig: parkeergelegenheid en sanitaire voorzieningen bij de lig- en speelweides en bij zwemlocaties. Daarnaast levert recreatieschap Spaarnwoude de diensten “toezicht en handhaving” en “gebiedspromotie en voorlichting”.

Samenwerking tussen de teams (o.a. ontwikkeling en beheer) binnen Recreatie Noord-Holland (uitvoeringsorganisatie) is noodzakelijk om de speerpunten uit te kunnen voeren.

Foto's 2: impressie Spaarnwoude beelden sfeer en beheer (juli 2017)

3.3 Beheeruitgangspunten

Deze paragraaf beschrijft de beheeruitgangspunten, die voortkomen uit de huidige situatie, de visie en de speerpunten. De beheeruitgangspunten zijn:

- Minimaal beheerniveau B (nulsituatie) nastreven om aan te sluiten op de speerpunten leefomgeving & beleving en natuurlijke ontwikkeling.¹
- De basisvoorzieningen dienen veilig en aantrekkelijk te zijn. De veiligheid in het gebied waarborgen door afwijkingen onder C-niveau te voorkomen.
- Voorzieningen waar een natuurlijke uitstraling bij past ook op een natuurlijke wijze beheren – dat betekent dat sommige delen bosplantsoen ‘omgevormd’ kunnen worden naar bos. En dat beschoeiing op plaatsen waar dat mogelijk is, worden omgezet naar natuurvriendelijke oevers.
- Rekening houden met de oorspronkelijke inrichting, zoals bij de omvorming van beschoeiing naar natuurvriendelijke oevers. Het nieuwe beheertype wijkt af van het ‘bestendig beheer’.
- Uitvoeren van baggerwerkzaamheden in watergangen waar de doorstroming gegarandeerd moet worden of waar het waterbergend vermogen in het gebied vergroot moet worden.
- Communiceren met de omgeving, met stakeholders en gebruikers (bezoekers, ondernemers, bewoners etc.) over aanpak en planning.

¹ Beeldkwaliteitsplan

4 Financiën

Dit hoofdstuk werkt uit welke beheerbudgetten nodig zijn om de beheeruitgangspunten ('veilig en aantrekkelijk') duurzaam en structureel uit te kunnen voeren en vergelijkt deze met de beschikbare budgetten.

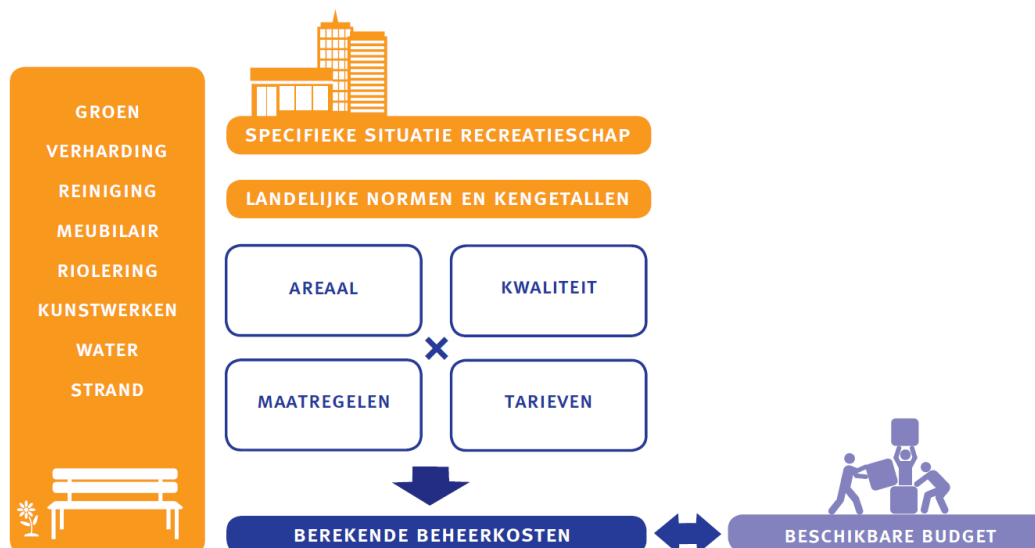
4.1 Uitgangspunten bij het bepalen van de benodigde beheerbudgetten

Algemeen

De benodigde beheerbudgetten zijn berekend op basis van aangeleverde areaalgegevens, het uurtarief, werkpakketten en eenheidsprijzen. De werkpakketten en eenheidsprijzen zijn gebaseerd op landelijk erkende normen en marktprijzen en aangepast op de specifieke uitgangspunten in het recreatieschap, zoals de grondslag, bepaalde uitvoeringsmethoden (o.a. maaimethodes, onkruidbestrijdingsmethode) en vervuilingssnelheid.

De berekening van de life-cycle-costs van voorzieningen is een theoretische calculatie uit het Impact online kostenmodel, aangevuld met activiteiten/budgetten die specifiek zijn voor het recreatieschap zoals het pontje, windwatermolentjes etc. Deze aanvullende taken zijn opgenomen in bijlage 2.

Voor elk kwaliteitsniveau (A+, A, B, C en D) en voor elke voorziening zijn eenheidsprijzen berekend op basis van de werkpakketten en de huidige situatie in het recreatieschap. Het kostenmodel is gebruikt om te berekenen wat de beheerkosten zijn bij de na te steven kwaliteitsniveaus. De volgende figuur geeft calculatiemethode weer.

Figuur 7: methode calculatie

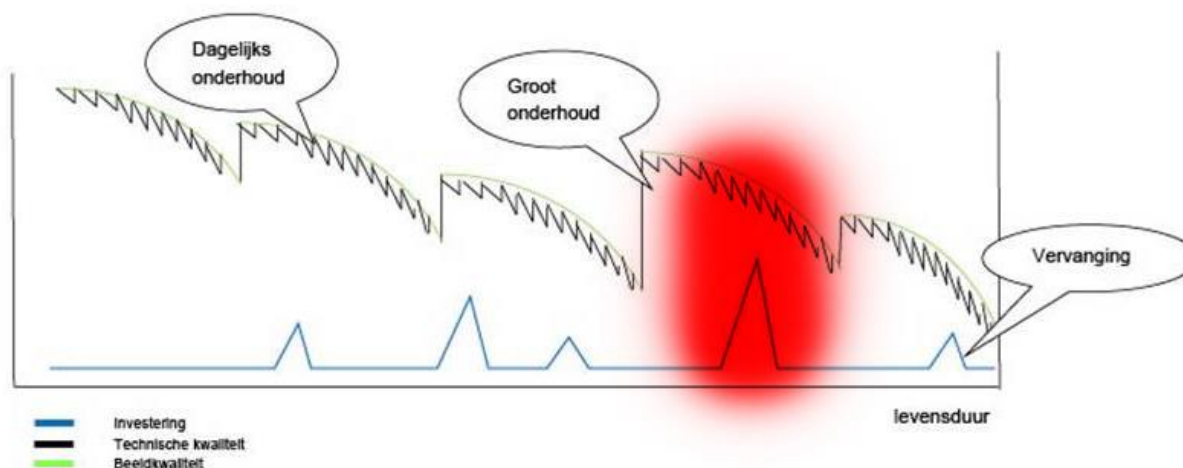
Proces doorrekening

Het kostenmodel gaat uit van eenheidsprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddelde kosten per jaar voor een beheeronderdeel. De eenheidsprijzen vermenigvuldigd met het areaal geeft het totaal benodigd budget om de voorzieningen op een bepaald niveau te onderhouden. Het is een theoretische calculatie die uitgaat van een homogene kwaliteit en leeftijd van het te onderhouden areaal. Het gaat niet uit van achterstanden, die er in de praktijk wel degelijk zijn

Jaarlijks kunnen de kosten variëren omdat kwaliteit niet statisch is. Door allerlei invloeden neemt de kwaliteit in de loop van de tijd af (gebruik, materiaalveroudering, weersinvloeden enz.). Dit heeft tevens invloed op de urgentie van vervanging. Een weg kan bijvoorbeeld enkele rafelingen of lengtescheuren bevatten, maar nog prima functioneren. Bij een strenge winter bestaat de kans dat de weg kapot gaat en vervangen moet worden. De periode waarin dit gebeurt, verschilt per beheercategorie. Een stalen brug gaat bijvoorbeeld langer mee dan een houten bruggetje. Om dit te beheersen zijn op gezette tijden technische inspecties noodzakelijk en zullen de principes van Assetmanagement (onderhoud uitvoeren wanneer dat noodzakelijk is voor het doel) toegepast moeten worden.

Bij (her)inrichting wordt geïnvesteerd. Daarna vindt onderhoud plaats en aan het eind van de levenscyclus moet er opnieuw een investering plaatsvinden. Tijdens de levenscyclus vindt continu dagelijks of klein onderhoud plaats en planmatig groot onderhoud om de technische kwaliteit weer op peil te krijgen dan wel zo lang mogelijke duurzaam in stand te houden. Investerings in vervanging worden eens in de zoveel jaar gedaan en het verschilt per deelgebied en per beheeronderdeel (groen, verharding etc.) zowel in de tijd als hoeveel dit bedraagt. Een reconstructie van een weg kost bijvoorbeeld meer dan het vervangen van een boom. Een weg schrijft sneller af dan een boom.

De theoretische berekeningen geven de life-cycle-costs weer, die theoretisch jaarlijks gelijk zijn. In onderstaand figuur wordt de levensduur van een voorziening weergegeven. Het recreatieschap Spaarnwoude bevindt zich in de laatste fase van de eerste levenscyclus en komt in een hoge piek van verwachte vervangingsinvesteringen die gedaan moet worden, omdat reguliere investeringen in groot onderhoud en vervanging niet structureel hebben plaatsgevonden. De volgende figuur geeft dit weer in het rode vlak.

Figuur 8: overzicht life-cycle-kosten

4.2 Resultaten benodigde beheerbudgetten

Op basis van de huidige kwaliteit is berekend welk budget theoretisch nodig is om de huidige kwaliteit te behouden.

Huidige kwaliteit

Naast de nulmeting zijn er gesprekken gevoerd met de projectorganisatie over het beheer en zijn bestekken bestudeerd. De resultaten hiervan geven een goed beeld van de huidige beheerkwaliteit. Deze samengestelde huidige beheerkwaliteit is het vertrekpunt in het kostenmodel. De volgende figuur laat de huidige kwaliteit zien zoals deze in het kostenmodel is ingevoerd.

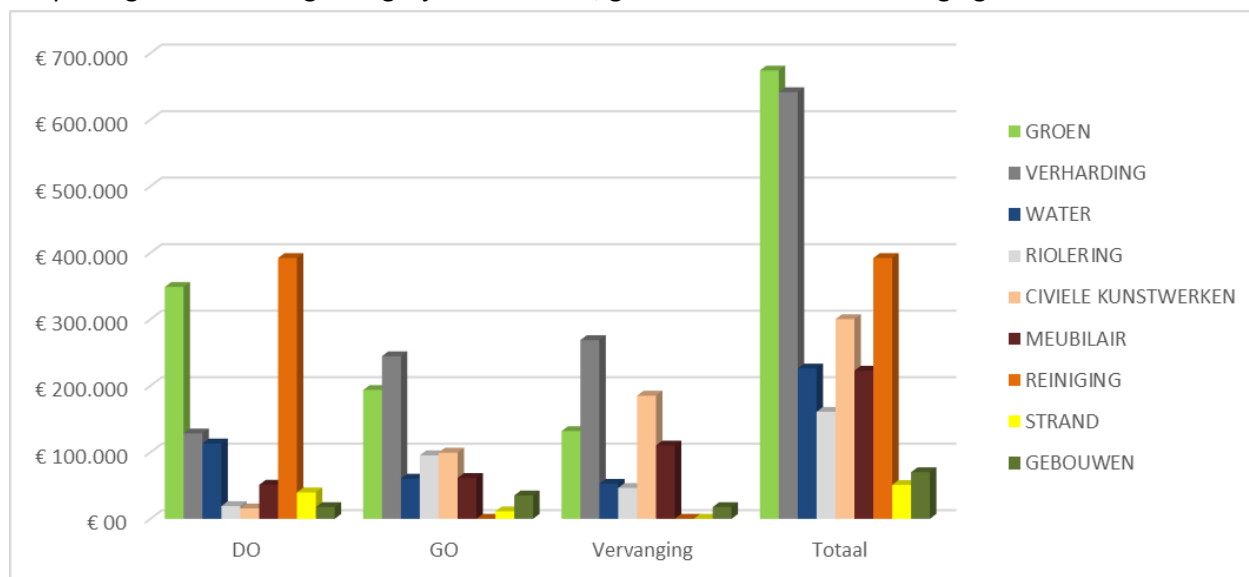
Beheercategorie - Beheergroep	Haarlem	Haarlemmerliede en Spaarnwoude	Velsen
▶ GROEN	< B >	< B >	< B >
▶ VERHARDING	< B >	< B >	< B >
▶ WATER	< B >	< B >	< B >
▶ RIOLERING	< B >	< B >	< B >
▶ CIVIELE KUNSTWERKEN	< B >	< B >	< B >
▶ MEUBILAIR	< B >	< B >	< B >
▶ REINIGING	< A >	< A >	< A >

Figuur 9: huidig kwaliteitsscenario Spaarnwoude

Benodigde budgetten

Uitvoeringskosten

Met Impact online is berekend welke budgetten theoretisch jaarlijks gemiddeld nodig zijn om de huidige kwaliteit duurzaam in stand te houden. Uitgangspunt is de huidige kwaliteit waarbij geen rekening is gehouden met achterstanden. Deze middelen zijn afgezet tegen de beschikbare middelen. De benodigde middelen voor de uitvoering van het gebiedsbeheer en onderhoud van Spaarnwoude bedragen circa € 3,58 miljoen euro per jaar inclusief VAT-kosten en inclusief btw. Figuur 11 laat het totaalbedrag zien en de uitsplitsing van dit bedrag in dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging.

Figuur 10: Overzicht verdeling benodigde middelen per voorziening en type onderhoud

VAT-kosten (Voorbereiding, Administratie en Toezicht)

Binnen het recreatieschap wordt 17% aangehouden als opslag op de uitvoeringskosten voor de zogenaamde VAT. Dit is landelijk gezien een normale opslag die nodig is in een groot beheergebied met relatief veel omgevingsmanagement en uiteenlopende directievoering, hetgeen in een recreatiegebied van toepassing is. Dus in de calculatie is dit percentage aangehouden om de VAT-kosten te berekenen. Deze kosten zijn gecalculeerd op € 0,46 miljoen euro.

4.3 Beschikbare middelen

De huidige exploitatie-/programmabegroting van Spaarnwoude is onderverdeeld in 7 deelprogramma's. Binnen het deelprogramma (1) Gebiedsbeheer zijn budgetten voor het beheer en onderhoud én voor overige verantwoordelijkheden (o.a. personeelskosten binnendienst, overige beheertaken en integraal gebiedsmanagement). De beschikbare financiële middelen voor het uitvoeren van het beheer en onderhoud bedragen circa **€ 2,30 miljoen euro, inclusief btw en VAT. Het aandeel VAT-kosten hierin is ca. € 0,16 miljoen euro**, dus iets minder dan 7%.

Dit budget is, rekening houdend met inflatie, de afgelopen 5 tot 10 jaar ongeveer gelijk gebleven. Op sommige onderdelen is bezuinigd. Er is zelfs een jaar geweest waarin het budget voor vervangingsonderhoud (€ 0,45 miljoen euro) in z'n geheel aan andere zaken is besteed. Zie opgesteld separate memo met begrotingsanalyse voor een gedetailleerd overzicht in bijlage 1.

4.4 Analyseresultaten

De analyse vergelijkt het benodigd budget met de beschikbare middelen. Alle hier genoemde bedragen zijn inclusief btw en VAT.

Er is een jaarlijks structureel tekort, voor een planmatige uitvoering van het beheer en onderhoud, van € 1,28 miljoen euro (€ 3,58 miljoen euro verminderd met € 2,30 miljoen euro). Zie ook figuren 11 en 12 – vergelijking tussen beschikbaar en benodigd en bijlage 2 Details calculatie. Het blijkt dat de huidige beschikbare middelen nagenoeg toereikend zijn voor uitvoering van het dagelijks (DO) en groot (GO) onderhoud en dat de gemiddelde vervanging (VV) niet gedekt is in de exploitatiebegroting. Voor de VAT is er een structureel tekort van € 0,32 miljoen euro (€ 0,48 miljoen euro verminderd met € 0,16 miljoen euro) incl. BTW.

Onderhoud type	Areaal	Eenheid	Eenheidsprijs	DO & GO	DO	GO	Vervanging	Totaal	Budget	Verschil
Totaal				€ 2.255.000	€ 1.318.000	€ 937.000	€ 950.000	€ 3.582.000	€ 2.302.000	€ -1.279.200
GROEN	54617,9	are	€ 8,76	€ 634.200	€ 407.700	€ 226.500	€ 154.300	€ 788.500	€ 415.100	€ -373.400
VERHARDING	4018,8	are	€ 70,27	€ 436.100	€ 150.100	€ 286.000	€ 314.300	€ 750.400	€ 379.700	€ -370.700
WATER	152141,8	m1	€ 1,31	€ 202.800	€ 132.400	€ 70.400	€ 61.500	€ 264.300	€ 98.900	€ -165.400
RIOLERING	120	stuk	€ 2.518,31	€ 133.900	€ 22.300	€ 111.600	€ 54.200	€ 188.100	€ 112.200	€ -75.900
CIVIELE KUNSTWERKEN	99	stuk	€ 2.456,83	€ 134.600	€ 18.300	€ 116.300	€ 216.600	€ 351.200	€ 236.200	€ -115.000
MEUBILAIR	5821	stuk	€ 28,66	€ 131.700	€ 59.800	€ 71.900	€ 128.900	€ 260.600	€ 181.200	€ -79.400
REINIGING	27503,1	are	€ 11,15	€ 458.700	€ 458.700	€ 00	€ 00	€ 458.700	€ 376.300	€ -82.400
GEBOUWEN				€ 61.425	€ 20.475	€ 40.950	€ 20.475	€ 81.900	€ 58.900	€ -23.000
OVERIG				€ 61.700	€ 48.600	€ 13.100		€ 437.800	€ 443.800	€ 6.000
Stranden				€ 61.700	€ 48.600	€ 13.100		€ 61.700	€ 71.660	
Veerpont, gladheid en bediening fietsbrug								€ 30.485	€ 26.537	
Belastingen en verzekeringen								€ 85.500	€ 85.500	
Gas, elektra en water								€ 53.150	€ 53.150	
Advies- en bestekskosten								€ 40.815	€ 40.815	
Overige bedrijfskosten (kantoor, vervoer etc.)								€ 26.711	€ 26.711	
Overige taken Gebiedsbeheer (RNH)								€ 139.446	€ 139.446	

Figuur 11: Vergelijking beschikbaar versus benodigd, inclusief BTW en VAT. Prijspeil 2017.

Beheertype	Benodigde middelen	Beschikbare middelen	Verschil (extra nodig)
GROEN	€ 788.500	€ 415.100	-€ 373.400
VERHARDING	€ 750.400	€ 379.700	-€ 370.700
WATER	€ 264.300	€ 98.900	-€ 165.400
RIOLERING	€ 188.100	€ 112.200	-€ 75.900
CIVIELE KUNSTWERKEN	€ 351.200	€ 236.200	-€ 115.000
MEUBILAIR	€ 260.600	€ 181.200	-€ 79.400
REINIGING	€ 458.700	€ 376.300	-€ 82.400
GEBOUWEN	€ 81.900	€ 58.900	-€ 23.000
OVERIG	€ 437.800	€ 443.800	€ 6.000
TOTAAL	€ 3.581.500	€ 2.302.300	-€ 1.279.200

Figuur 12: samenvatting benodigd vs beschikbare middelen, incl. btw en VAT

N.B.: Alle getoonde bedragen zijn gebaseerd op de begroting en prijspeil 2017. De economische ontwikkelingen leiden tot stijging van marktprijzen in de groen- en GWW-sector. Ook de personele kosten van de uitvoeringsorganisatie stijgen in 2018 ten opzichte van 2017 met ruim 5%. Het recreatieschap dient in haar begrotingen derhalve vanaf 2018 rekening te houden met deze prijsstijgingen, die naar verwachting de inflatie zullen overstijgen.

Beheerachterstand

- De afgelopen 10 jaar is te weinig structureel geïnvesteerd in vervanging, omdat het budget niet toereikend was. Het recreatieschap heeft daarom op pragmatische wijze beheer gepleegd, waardoor ook groot onderhoudsgelden gebruikt zijn voor vervanging en vice versa. Het gevolg is dat er geen duurzaam en toekomstgericht beheer is uitgevoerd.
- Daardoor is de laatste 10-15 jaar een flinke achterstand opgebouwd in het groot onderhoud en de vervanging. Deze achterstand is geconstateerd bij vrijwel alle voorzieningen, in het bijzonder bij bomen, bos, wegen (asfalt), bruggen, terreinmeubilair, toiletgebouwen, strandvoorzieningen, baggeren, beschoeiing, drainage en bij riolering.

4.5 Toelichting beheerachterstand

Naast structureel een jaarlijks extra budget van € 1,28 miljoen euro zijn investeringen nodig om bestaande achterstanden aan te pakken. Deze paragraaf licht toe welke investeringen nodig zijn. De (globale technische) kwaliteitsbeoordeling en de areaalgegevens vormen de basis om de omvang van de investering in te schatten.

Deze paragraaf bestaat uit 2 delen:

- a. Benodigde investering voor komende 10 jaar als jaarlijks ruim € 1,28 miljoen extra beschikbaar komt.
- b. Benodigde investering voor komende 10 jaar als jaarlijks geen extra budget beschikbaar komt.

a. Benodigde investering voor komende 10 jaar als jaarlijks € 1,28 miljoen euro extra beschikbaar komt

Om de kwaliteit terug op niveau te brengen is een extra investering nodig en is het noodzakelijk het structurele beheerbudget op peil te brengen met jaarlijks € 1,28 miljoen euro extra.

De huidige achterstand voor een periode van 10 jaar is berekend op circa € 10,7 miljoen euro, inclusief btw en VAT. De eerste 5 jaar zou jaarlijks circa €1,5 miljoen euro extra noodzakelijk zijn en voor de tweede periode van 5 jaar nog jaarlijks circa € 0,6 miljoen euro. Zie bijlage 2 voor een gedetailleerd overzicht.

SAMENVATTING ACHTERSTALLIGHEID BEHEER RECREATIEGEBIED SPAARNWOUDE	Totaal per jaar 1e termijn 5 jaar	Totaal per jaar 2e termijn 5 jaar
TOTAAL JAARLIJKS EXTRA INVESTERING PER JAAR	€ 1.486.500	€ 649.200
Verwachte en noodzakelijke extra investering perioden van 5 jaar	€ 7.432.500	€ 3.246.000
Totaal extra investering periode 10 jaar		€ 10.678.500

Figuur 13 : Samenvatting berekende achterstand, incl. btw en VAT.

b. Benodigde investeringen voor komende 10 jaar als jaarlijks geen extra budget beschikbaar komt

Zonder structurele ophoging van het beschikbare budget zullen de achterstanden in beheer en vervanging blijven toenemen. Binnen 20 jaar zal grootschalige vervanging nodig zijn, omdat voorzieningen volledig afgeschreven zijn. De benodigde investeringen zullen met nog eens € 7,3 miljoen euro oplopen in de eerste 5 jaar. Dit bestaat uit ca. € 6,4 miljoen euro (5 * € 1,28 miljoen euro) aan niet uitgevoerd groot onderhoud en vervanging. En op basis van een nog eens ca. 9 ton aan extra onderhoud en partieel herstel van de voorzieningen als gevolg van uitgesteld groot onderhoud. Als beheer en onderhoud niet planmatig uitgevoerd kan worden zullen er steeds meer grotere reparaties plaats moeten vinden die duurder zijn en waardoor ander onderhoud niet uitgevoerd kan worden. Om dit te compenseren is een inschatting gemaakt van het extra onderhoud dat ontstaat.

In de 2e periode van 5 jaar ontstaat een groter probleem omdat dan de achterstand verder oploopt met nog eens € 7,5 – € 8 miljoen, omdat een deel van de geplande werkzaamheden niet kan worden uitgevoerd in verband met een budgettekort. Bij het uitblijven van extra budget bestaat het risico dat ook het budget voor dagelijks onderhoud besteed moet worden aan groot onderhoudsmaatregelen. Het gevolg is dat geen garantie meer kan worden gegeven op de voortzetting van de huidige beeldkwaliteit en er grotendeels sprake gaat zijn van kapitaalsvernietiging.

Samenvattend:

In de tweede periode van 10 jaar neemt de noodzakelijke vervanging toe omdat de levensduur verlengende maatregelen in het groot onderhoud niet zijn uitgevoerd. Bovenop de ca. 10,7 miljoen achterstand die is aangegeven zal in die periode de vervangingsachterstand extra oplopen met een soortgelijk bedrag tot totaal ca. 25 miljoen euro over 20 jaar.

NB Het risico van oplopende achterstanden kan wellicht deels worden beperkt door bijstelling en nuancering van het beleid en de na te streven beheer kwaliteit voor bepaalde voorzieningen. Dit vraagt echter om het herijken van het huidige beleid en visie op het recreatiegebied.

Bijlage 1 Integrale doorrekening beheer en onderhoud - definitieve rapportage

Separaat digitaal aangeleverd. Het omvat zowel de kwaliteitstoets als alle details over de doorrekening.

Bijlage 2 Planning beheerprogramma voor komende 10 jaar

Gedetailleerde planning is separaat digitaal aangeleverd.

Samenvatting beheerprogramma (10 jaar)											
Beheercategorie	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Totaal
Groen	€ 170.820	€ 175.500	€ 212.940	€ 182.520	€ 153.270	€ 118.170	€ 131.040	€ 179.010	€ 179.010	€ 154.440	€ 1.656.720
Verharding	€ 551.070	€ 710.190	€ 511.290	€ 515.970	€ 588.510	€ 131.040	€ 45.630	€ 53.820	€ 65.520	€ 111.150	€ 3.284.190
Oevers/strand	€ 92.430	€ 160.290	€ 160.290	€ 118.170	€ 142.740	€ 224.640	€ 215.280	€ 260.910	€ 299.520	€ 362.700	€ 2.036.970
Water/riolering	€ 163.800	€ 163.800	€ 163.800	€ 156.780	€ 156.780	€ 156.780	€ 111.150	€ 134.550	€ 134.550	€ 118.170	€ 1.460.160
Civiele kunstwerken	€ 545.220	€ 188.370	€ 101.790	€ 354.510	€ 339.300	€ 389.610	€ 239.850	€ 290.160	€ 256.230	€ 169.650	€ 2.874.690
Gebouwen	€ 14.040	€ 28.080	€ 42.120	€ 21.060	€ 35.100	€ 21.060	€ -	€ -	€ 21.060	€ -	€ 182.520
Weg/terreinmeubilair	€ 105.300	€ 105.300	€ 105.300	€ 105.300	€ 95.940	€ 117.000	€ 73.710	€ 88.920	€ 88.920	€ 88.920	€ 974.610
Totaal	€ 1.642.680	€ 1.531.530	€ 1.297.530	€ 1.454.310	€ 1.511.640	€ 1.158.300	€ 816.660	€ 1.007.370	€ 1.044.810	€ 1.005.030	€ 12.469.860

Figuur 14 : Samenvatting beheerprogramma komende 10 jaar, incl. btw en VAT.

Bijlage 3 Overzicht extra investeringen achterstanden

Achterstand in investeringen recreatiegebied Spaarnwoude									16-okt-17	
Categorie	Type	Situatie	Areaal	Eenheid	Uitgangspunt	Aantal/jr (ca.)	eenh prijs excl BTW en VAT	eenh. Prijs incl BTW en VAT	Totaal per jaar 1e termijn 5 jaar	Totaal 2e termijn 5 jaar
Groen	Bomen	Langswegen, essenziekte, leeftijd nu 40-50 jr inheemse snelle groeiers. Levensduur max 60-70 jr	6200	st	ca. 25% in slechte conditie, obv inspectie plan maken en vervangen in 10 jr.	155	160	€ 216	€ 33.480	€ 33.480
	Bosbeheer	Beheren als bos met natuurlijke ontwikkelingen, langzaam verduurzamen obv beheerplan.	31077	are	Achterstand in dunning obv bosbeheer ca 50%, beheer incl verduurzamen,	1500	80	€ 108	€ 162.000	€ 162.000
	Bosbeheer	doorplanten duurzame soorten			Veren doorplanten; door-planten veren (ca. 15.000st), periode van ontwikkeling ca. 10-15jr	1500	€ 10	€ 14	€ 20.250	€ 20.250
Wegen	Asfalt	Kwaliteit nu nog B/C met scheuren, probleem hoogovenslakken in fundering (dus bij vervanging ook deel fundering), Wel planmatig beheer maar obv budget, dus keuzes naar bevindingen	1560	are	Inschatting vanuit kwaliteitsbeoordeling achterstand 10-15%, in 5 jaar wegwerken. Rationeel wegbeheer invoeren.	65	€ 5.300	€ 7.155	€ 465.075	
Overig	Toiletgebouwen	Gebouwen gedateerd en allen aanvervanging toe	11	st	planmatig in 10 jaar vervangen	1	€ 55.000	€ 74.250	€ 74.250	€ 74.250
	Zwemlocaties	Ook hier sleetsheid meubilair, beschadigingen			Stelpost opnemen voor komende 5 jaren ter verbetering	1	€ 10.000	€ 13.500	€ 13.500	
Riolering	vrijvervalriolering	Is achterstand, bezig om over te dragen aan gemeenten			Wellicht voor overdracht nog zaken verbeteren.	1	€ 10.000	€ 13.500	€ 13.500	
	drukriolering	vooral pompen en gemalen			Achterstand obv inspectierapport 2016 in periode 5 jaar	1	€ 70.000	€ 18.900	€ 18.900	
Meubilair	Diverse	Achterstand in vervanging banken, borden, hekken.	700	st	In komende 5 jr elementen (vervangen ca. 50%)	75	€ 450	€ 608	€ 45.563	
Water	Baggeren	Huidige sloten lopen vol met bagger, watervoerend vermogen te laag, Waterschap zal eisen dat watergangen op diepte komen	5265	are	ca 60% watergangen dienen op diepte gebracht te worden. Achterstand in 10 jr wegwerken	316	€ 175	€ 236	€ 74.631	€ 74.631
Civ kunstwe	Bruggen	Diversiteit aanwezig, visuele verbeteringen aangebracht waar nodig. In onderbouw achterstalligheid. Bruggen en steigers	93	st	obv inspectie gegevens 2016 in 10 jr vervangen of grote reparaties uitvoeren aan, ca 90% is achterstallig.	2,6	€ 80.000	€ 108.000	€ 280.800	
	Beschoeiingen	Grote achterstand in vervanging, vraag waar wel en geen harde beschoeiing gewenst, overgang naar natuurlijke oever. Beleidsplan noodzakelijk	21740	m1	Beschoeiingen afgeschreven, uitgangspunt vervanging ca 25% in 10 jr, rest natuurlijk laten worden	550	€ 60	€ 81	€ 44.550	€ 44.550
	Gebouwen	Achterstand in onderhoud gebouwen, onderzoek brueau BBA (2013)	conform rapport		Inschatting vanuit rapport dat ca. 50% achterstalligheid is in het onderhoud. Totaal ca 2,4 mio incl BTW en VAT	1	€ 177.800	€ 240.030	€ 240.030	€ 240.030
SAMENVATTING ACHTERSTALLIGHEID BEHEER RECREATIEGEBIED SPAARNWOUDE									Totaal per jaar 1e termijn 5 jaar	Totaal per jaar 2e termijn 5 jaar
TOTAAL JAARLIJKS EXTRA INVESTERING PER JAAR									€ 1.486.500	€ 649.200
Verwachte en noodzakelijke extra investering perioden van 5 jaar									€ 7.432.500	€ 3.246.000
Totaal extra investering periode 10 jaar										€ 10.678.500
		berekening obv actuele inspectiegegevens			inschatting obv kwaliteitsbeoordeling, getoetst in projectgroep					

Adviseurs voor buitenruimte

ALGEMEEN POSTADRES
Postbus 3 | 2410 AA Bodegraven
Fax +31 (0)172 477 678

VESTIGING BODEGRAVEN
Kerkstraat 103 | 2411 AC Bodegraven
T +31 (0)172 631 720

VESTIGING KAMPEN
Burgwal 121 | 8261 EV Kampen
T +31 (0)38 422 00 24

info@cyber-adviseurs.nl
www.cyber-adviseurs.nl